

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Γ' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
24/04/2019

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Αγαπητοί συμμαθητές,

Ο συγγραφέας επιχειρεί στο κείμενο να ερμηνεύσει τη γλωσσική κρίση στη χώρα μας. Αναγνωρίζει πως, παρά τις προτάσεις για τον περιορισμό της, απουσιάζει μια καθολική και οργανωμένη προσπάθεια. Ως σύμπτωμα της κρίσης παρουσιάζει την αδυναμία των μαθητών λυκείου να καταλάβουν κείμενα παλαιότερων συγγραφέων με γλωσσικές ιδιομορφίες, αν και την κύρια αιτία της γλωσσικής ένδειας δεν την αποδίδει στην εκπαίδευση αλλά στην κοινωνική κρίση. Ειδικότερα, υποστηρίζει πως οι πολίτες δεν επικοινωνούν ουσιαστικά μεταξύ τους ούτε συνεργάζονται για την υλοποίηση κοινωνικών σκοπών, με αποτέλεσμα την εργαλειακή χρήση της γλώσσας. Η πολιτική εξουσία έστρεψε τους Έλληνες στον υλοζωισμό και τον ατομικισμό. Έτσι, η γλώσσα κατέληξε από μέσο επιχειρηματολογίας και διαλόγου σε ένα, φτωχό εννοιολογικά, όργανο επίθεσης και επιβολής.

Σας ευχαριστώ

B1. α. Λάθος, διότι σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του κειμένου: «Πηγαίνετε στα λύκεια, τα παιδιά δεν κατανοούν πια ούτε τον Παπαδιαμάντη, και με δυσκολία παρακολουθούν κείμενο του Μακρυγιάννη ή του Κοσμά Αιτωλού. Κι όμως τη γλώσσα του πατρο-Κοσμά την καταλάβαιναν οι αναλόγιστα Έλληνες της τουρκοκρατίας. Μέσα σε μια γενιά, τη γενιά των παιδιών μας, διακόπτεται η γλωσσική συνέχεια τριών χιλιάδων χρόνων». Επομένως, οι μαθητές δυσκολεύονται να κατανοήσουν κείμενα σε καθαρεύουσα γλώσσα, όπως αυτά του Παπαδιαμάντη και του Κοσμά Αιτωλού.

β. Λάθος, διότι σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο: «Είναι άραγε θέμα εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων, προσανατολισμού της παιδείας; Ναι, αλλά όχι πρωταρχικά. Πρωταρχικά είναι η κρίση μιας κοινωνίας που υποβαθμίζει τη γλώσσα, γιατί δεν τη χρειάζεται». Επομένως, ο συγγραφέας αναγνωρίζει μεν ευθύνη στο εκπαιδευτικό σύστημα αλλά όχι την πρωταρχική ευθύνη.

γ. Σωστό, διότι σύμφωνα με την τρίτη και τέταρτη και πέμπτη παράγραφο: «Περιορίζεται σε ένα στοιχειώδη κώδικα συνεννόησης και το υπόλοιπο της γλωσσικής έκφρασης εμπορευματοποιείται: γίνεται διαφήμιση, επαγγελματικό ιδίωμα, κομματική συνθηματολογία, λογοτεχνικό φτιασίδι, ιδεολογικός κομπασμός»,

«Γι' αυτό τραυλίζουμε. Γιατί φτιάξαμε μια κοινωνία ακοινωνήτων ατόμων. Σαραντα χρόνια τώρα η ηγεσία του τόπου (όλων των πολιτικών αποχρώσεων) δεν έδωσε στο λαό όραμα ζωής άλλο από την κατανάλωση, το χρήμα, την ατομική κατοχύρωση. Ακόμα και η μερίδα εκείνη των αγνών Ελλήνων που στρατεύθηκε με ανιδιοτέλεια στο όραμα της δικαιοσύνης, είδε την κομματική της ηγεσία να διαστρέφει το όραμα σε ιδεολογία καλύτερης μοιρασιάς»,

«...ο εγωκεντρισμός του νεοέλληνα επιτίθεται και ο μαθητής στους συμμαθητές του για να κερδίσει προτεραιότητα βαθμού – αφού υποτάξαμε και την εκπαίδευση (από το δημοτικό κιόλας σχολείο) στο

όραμα του εμπορευματικού «πτυχίου». Το ίδιο και ο πολιτικοποιημένος φοιτητής επιτίθεται στον κομματικό αντίπαλο για χάρη της ιδεολογικής υπεροχής – όχι για χάρη της αλήθειας και του συμφέροντος των πολλών. Έτσι η γλώσσα έχει πάψει να αναλύει, να ερμηνεύει, να «υπηρετεί» το διάλογο. Διαστρέφεται σε κώδικα επίθεσης και άμυνας».

Ο συγγραφέας διαπιστώνει στην τρίτη παράγραφο ότι η γλώσσα λειτουργεί μόνο ως ένα τυπικό εργαλείο συνεννόησης, ενώ στην τέταρτη και πέμπτη παράγραφο ότι η πολιτική ηγεσία παρώθησε τους πολίτες να σκέφτομαι ατομικιστικά, με ιδιοτέλεια, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούν τη γλώσσα ως μέσο επίθεσης και επιβολής των συμφερόντων τους.

δ. Σωστό, διότι σύμφωνα με την τρίτη και τέταρτη παράγραφο: «Πρωταρχικά είναι η κρίση μιας κοινωνίας που υποβαθμίζει τη γλώσσα, γιατί δεν τη χρειάζεται. Η γλώσσα είναι όργανο σχέσης, έκφραση κοινωνίας. Μια κοινωνία που δεν κοινωνεί, που δεν έχει συλλογικούς στόχους, κοινά οράματα, ποια γλώσσα να μιλήσει; Περιορίζεται σε ένα στοιχειώδη κώδικα συνεννόησης και το υπόλοιπο της γλωσσικής έκφρασης εμπορευματοποιείται: γίνεται διαφήμιση, επαγγελματικό ιδίωμα, κομματική συνθηματολογία, λογοτεχνικό φτιασίδι, ιδεολογικός κομπασμός».

«Γι' αυτό τραυλίζουμε. Γιατί φτιάξαμε μια κοινωνία ακοινωνήτων ατόμων».

Επομένως, ο συγγραφέας θεωρεί την κοινωνία πολιτών, το διάλογο, την επικοινωνία, τα κοινωνικά οράματα προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της γλώσσας.

ε. Σωστό, διότι σύμφωνα με την τέταρτη και πέμπτη παράγραφο: «Σαράντα χρόνια τώρα η ηγεσία του τόπου (όλων των πολιτικών αποχρώσεων) δεν έδωσε στο λαό όραμα ζωής άλλο από την κατανάλωση, το χρήμα, την ατομική κατοχύρωση».

«Ο σημερινός νεοέλληνας δεν κοινωνεί, δεν σχετίζεται, μόνο επιτίθεται για να κερδίσει. Όποιος οδηγεί αυτοκίνητο στους ελληνικούς δρόμους, καταλαβαίνει του λόγου το ασφαλές: θωρακισμένος με προφυλακτήρα και μηχανή ο εγωκεντρισμός του νεοέλληνα επιτίθεται και ο μαθητής στους συμμαθητές του για να κερδίσει προτεραιότητα βαθμού – αφού υποτάξαμε και την εκπαίδευση (από το δημοτικό κιόλας σχολείο) στο όραμα του εμπορευματικού «πτυχίου». Το ίδιο και ο πολιτικοποιημένος φοιτητής επιτίθεται στον κομματικό αντίπαλο για χάρη της ιδεολογικής υπεροχής – όχι για χάρη της αλήθειας και του συμφέροντος των πολλών. Έτσι η γλώσσα έχει πάψει να αναλύει, να ερμηνεύει, να «υπηρετεί» το διάλογο. Διαστρέφεται σε κώδικα επίθεσης και άμυνας, γυμνώνεται από κάθε νοηματικό πλούτο, μπλέκεται στις αμήχανες επαναλήψεις, για να καταλήξει συχνά στον κρετινισμό της βωμολοχίας που παρεμβάλλεται σε κάθε δεύτερη λέξη στο λεξιλόγιο της νεολαίας».

Επομένως, η χρήση της γλώσσας, κατά το συγγραφέα, αποσκοπεί στην «ατομική κατοχύρωση», στην εκδήλωση επιθετικής διάθεσης απέναντι στο συνάνθρωπο, στο συμμαθητή, στο συμφοιτητή για κομματικούς και άλλους ωφελιμιστικούς σκοπούς.

B2. Συνδυασμός μεθόδων:

Αίτιο – αποτέλεσμα: Αίτιο το γεγονός ότι ο σημερινός Νεοέλληνας χρησιμοποιεί τη γλώσσα ως μέσο επίθεσης («Ο σημερινός νεοέλληνας ... του συμφέροντος των πολλών»), αποτέλεσμα ότι η γλώσσα έχει πάψει να λειτουργεί ως μέσο διαλόγου («**Έτσι** η γλώσσα έχει πάψει να αναλύει ... στο λεξιλόγιο της νεολαίας»).

Παραδείγματα: «θωρακισμένος με προφυλακτήρα ... συμφέροντος των πολλών». Αναφέρονται παραδείγματα, όπως αυτό του πολιτικοποιημένου φοιτητή, που αποσαφηνίζουν τη χρήση της γλώσσας ως οργάνου επίθεσης.

B3. 1^ο χαρακτηριστικό: αφόρμηση από την επικαιρότητα και ειδικότερα από τις απόψεις που διατυπώνονται και τις προτάσεις που παρουσιάζονται για το επίκαιρο πρόβλημα της γλωσσικής κρίσης. («Ζητάτε την άποψή μου ... αγωνία για τον τόπο»)

2^ο χαρακτηριστικό: σκοπός του επιφυλλιδογράφου δεν είναι κυρίως η πληροφόρηση του αναγνώστη, έστω και αν έμμεσα επιτυγχάνεται σε κάποιο βαθμό, αλλά ο προβληματισμός, η αφύπνιση του δέκτη. Ο επιφυλλιδογράφος προβαίνει σε διαπιστώσεις διαχρονικού χαρακτήρα, εμβαθύνοντας στο θέμα που πραγματεύεται, εν προκειμένω στη γλωσσική κρίση, περιγράφοντας («Πηγαινετε στα λυκεια ... συνέχεια τριών χιλιάδων χρόνων», «Όποιος οδηγεί αυτοκίνητο ... λεξιλόγιο της νεολαίας») και ερμηνεύοντας το πρόβλημα («Είναι άραγε θέμα εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων ... ιδεολογικός κομπασμός», «Γί αυτό τραυλίζουμε ... καθημερινότητα του πολίτη»).

3^ο χαρακτηριστικό: η πραγμάτευση του θέματος είναι προσωπική, υποκειμενική, όπως καταδεικνύουν η χρήση του πρώτου ενικού και πληθυντικού προσώπου («την άποψή μου», «πιστεύω», «τραυλίζουμε»), ρήματα που αντανακλούν την προσωπική οπτική γωνία του γράφοντος («πιστεύω») αλλά και το προσωπικό ύφος του επιφυλλιδογράφου σε όλο το κείμενο.

B4. Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου αποπνέει συλλογικότητα, τονίζεται η καθολικότητα του προβλήματος της γλωσσικής κρίσης, ενώ ο λόγος αποκτά αμεσότητα και ζωντάνια/ ο συγγραφέας μετέχει στο ζήτημα που θίγει/ συγγραφέας και αναγνώστης αποκτούν κοινή οπτική γωνία, δημιουργείται μια αίσθηση οικειότητας ανάμεσα στον πομπό και στο δέκτη.

B5. α) γλωσσικός, γλωσσομαθής, γλωσσοδέτης

β) Η γλωσσική παιδεία στη χώρας μας πάσχει, όπως καταδεικνύει ο φτωχός λόγος των σημερινών μαθητών.

Είναι γλωσσομαθής, αφού, πέραν της μητρικής του γλώσσας, μιλάει άπταιστα τρεις ξένες γλώσσες.

Οι γλωσσοδέτες είναι ένα ευχάριστο παιχνίδι για τα παιδιά, που εξασκεί την άρθρωσή τους.

γ) υποβαθμίζει: υποβιβάζει

ευζωία: ευημερία

θέληση: βούληση

κατοχύρωση: εξασφάλιση

B6. Μια κοινωνία που δεν κοινωνεί, που δεν έχει συλλογικούς στόχους, κοινά οράματα, ποια γλώσσα να μιλήσει; το ερωτηματικό/ή ερώτηση λειτουργεί σχολιαστικά, καθώς εκφράζεται ο προβληματισμός του συγγραφέα για την κοινωνική κρίση που συνεπάγεται τη γλωσσική πενία,

δίνοντας έμφαση στη ρητορική ερώτηση αλλά και προσδίδοντας ζωντάνια στο κείμενο, προσελκύοντας το ενδιαφέρον του αναγνώστη.

(όλων των πολιτικών αποχρώσεων): επεξήγηση/συμπλήρωση της έννοιας που προηγήθηκε, δηλαδή της «ηγεσίας του τόπου».

«**υπηρετεί**»: μεταφορική χρήση του λόγου.

Γ. Παραγωγή λόγου

Επικοινωνιακό πλαίσιο κειμένου

Ομιλία στη Βουλή των Εφήβων.

Απαραίτητες οι **προσφωνήσεις** στην αριστερή πλευρά του γραπτού:

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε της Βουλής,

Αξιότιμοι κ. Βουλευτές,

Αγαπητοί συμμαθητές,

Αποφώνηση στο τέλος του κειμένου μου δεξιά, αφήνοντας μία σειρά κενό

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

Ύφος κειμένου

Χρήση του α' ενικού προσώπου στην αρχή της ομιλίας, του β' πληθυντικού προσώπου όταν ο έφηβος βουλευτής απευθύνεται στους συμμαθητές του, του α' πληθυντικού όταν μιλά εκ μέρους όλων των νέων - μαθητών, αλλά και του γ' προσώπου, ενικού και πληθυντικού, στην ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας του.

Σχεδιαγραμματική ανάπτυξη της ομιλίας.

Πρόλογος

Ξεκινώντας την ομιλία μου, θα ήθελα να εκφράσω τη θερμή υποστήριξη, τη δική μου αλλά και όλων των συνομηλίκων μου, στο θεσμό της Βουλής των Εφήβων, ένα θεσμό που έδωσε φωνή στους νέους της μέσης εκπαίδευσης. Φιλοδοξώντας να φανώ αντάξιος του ρόλου που μου ανατέθηκε επέλεξα να αφιερώσω την ομιλία μου σε ένα κατά την κρίση μου ύψιστης σημασίας θέμα, στη γλώσσα μας, στοιχείο πολιτιστικής ταυτότητας, που απασχολεί ιδιαίτερα εμάς τους νέους. Στη συνέχεια του προλόγου, επισήμανση της έκτασης του προβλήματος της γλωσσικής κρίσης και μεταβατική περίοδος με αναφορά στην ανάγκη ιχνηλάτησης των αιτιών του φαινομένου.

Κύριο μέρος

Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας, αποστροφές στο κοινό, διατύπωση ερωτημάτων, διάνθιση του κειμένου με στοιχεία προφορικότητας, αποδεκτή θεωρείται και η χρήση του τρίτου πληθυντικού προσώπου.

Α' ερώτημα: αιτίες της χαμηλής ποιότητας γλωσσικής έκφρασης.

- **Ελλιπής εκπαίδευση:** οι συνεχόμενες αλλαγές στο μορφωτικό περιεχόμενο το σχετικό με τη γλώσσα, αλλαγές στις μεθόδους διδασκαλίας και η αναντιστοιχία του διδακτικού υλικού με τις ώρες διδασκαλίας υποβαθμίζεται η διαδικασία διδασκαλίας της γλώσσας και επικρατεί μια θεωρητική και πρακτική σύγχυση αναφορικά με τους σκοπούς της.
- **Το πρόβλημα της «διγλωσσίας»:** πρόωρη εκμάθηση μίας ή και δεύτερης ξένης γλώσσας, πριν ακόμη το άτομο κατανοήσει πλήρως τους κανόνες και τον τρόπο λειτουργίας της μητρικής γλώσσας.
- **Η εκπαίδευση,** στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας, **προσανατολίζεται στην ειδίκευση,** με αποτέλεσμα ένας μεγάλος αριθμός μαθητών να αποκόπτεται από τα ιδανικά της κλασικής παιδείας, τα οποία όμως συνδέονται με τη γλωσσική καλλιέργεια.
- **Τα Μ.Μ.Ε.:** τα χαμηλής ποιότητας προγράμματα που προβάλλονται από την τηλεόραση, δεν είναι δυνατόν να αποδοθούν με ποιητικό λόγο. Οι εφημερίδες, που αποτελούν το πιο πρόσφατο γλωσσικό υλικό στα πλατύτερα λαϊκά στρώματα, έχουν πάψει να παρέχουν στους αναγνώστες τους γλωσσικά κείμενα επιμελημένα. Συχνά παρατηρείται προχειρότητα στη σύνταξη κειμένων, λάθη συντακτικά αλλά και ορθογραφικά, που τελικά αφομοιώνονται από τους αποδέκτες τους.
- **Η εισβολή της διαφήμισης** τόσο στην τηλεόραση όσο και στον τύπο: Κυριαρχεί η εικόνα, που όχι μόνο εκτοπίζει το λόγο, αλλά τον εμποδίζει να εκδηλωθεί και να αναπτυχθεί. Το λεξιλόγιο στις διαφημίσεις είναι συνοπτικό, εύηχο, κατάλληλο μόνο για την εξυπηρέτηση καταναλωτικών και ιδεολογικών σκοπών.
- **Η απομάκρυνση του σημερινού ανθρώπου από το βιβλίο.** Ο νεοέλληνας δε διαβάζει ή δε διαβάζει αυτό που πρέπει. Η υποτονική πνευματική και πολιτισμική ζωή, η μείωση του ελεύθερου χρόνου κάνουν μια σελίδα τυπωμένη με λέξεις απωθητική.
- **Ξενομανία:** η διαρκής διείσδυση ξένων λέξεων και χαρακτηριστικών του λόγου κάτω από την επιρροή του δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού.
- **Ο θυελλώδης ρυθμός εξέλιξης,** το πλήθος των νέων στοιχείων που προβάλλουν σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, απλοποίηση όρων, συμπυκνόμενος λόγος που αφομοιώνεται από το σύγχρονο άνθρωπο.
- Η ένταση, το άγχος, η ανασφάλεια, που υπαγορεύονται από την τάση για υπερκατανάλωση, υψώνουν ανασχετικά **εμπόδια στην ουσιαστική επικοινωνία και τις διαπροσωπικές σχέσεις.** Η απομόνωση που καλλιεργείται δεν μπορεί παρά να έχει άμεσες επιπτώσεις και στη γλώσσα, που δεν καλείται πλέον να εκφράσει το σύνολο των εσωτερικών καταστάσεων του ατόμου αλλά ένα μικρό τμήμα τους.

- Η διαχρονική **τάση των νέων** να διαφοροποιούνται από μεγαλύτερους τους, τους ώθησε στη δημιουργία ενός «δικού τους» γλωσσικού κώδικα.
- Η **επικοινωνία με άλλους λαούς** σε πολλούς τομείς (τουρισμός, εμπόριο, επιστήμες κ.λπ.) και η αναγκαστική χρησιμοποίηση ξενόγλωσσων διεθνών όρων.

Μεταβατική περίοδος με αναφορά στις επιπτώσεις από την χαμηλής ποιότητας γλωσσική έκφραση και επιτονισμός της αξίας της ως στοιχείου πολιτιστικής ταυτότητας.

β) σημασία της γλωσσικής παιδείας για το άτομο και την προαγωγή του πνευματικού πολιτισμού

- Η γλώσσα αποτελεί ένα πολυδύναμο **εκφραστικό μέσο**.
- Χάρη στη γλώσσα καθίσταται εφικτή η **επικοινωνία** μεταξύ των ανθρώπων.
- Ειδικότερα, η **έκφραση των συναισθημάτων** επιτρέπει στους ανθρώπους τη βάθυνση των μεταξύ τους σχέσεων.
- **Υλοποίηση** σημαντικών πνευματικών, επιστημονικών και τεχνολογικών **επιτευγμάτων**.
- Η γλώσσα, άλλωστε, επιτρέπει την εξωτερίκευση ενός ακόμη βασικού στοιχείου της ανθρώπινης προσωπικότητας: της **φαντασίας**.

Ειδικότερα:

Πνευματικός τομέας: - Με τη συνδρομή της γλώσσας -κυρίως μέσω του γραπτού λόγου- το άτομο κατορθώνει να έρθει σε **επαφή με τα πνευματικά δημιουργήματα παλαιότερων εποχών**.

- Η γλώσσα, άλλωστε, αποτελεί το βασικό εργαλείο **μετάδοσης γνώσεων**.
- Η σύνδεση της γλώσσας με τη συνολική ενίσχυση των πνευματικών και διανοητικών λειτουργιών του ατόμου είναι προφανής, υπό την έννοια πως **ο γλωσσικός κώδικας αποτελεί βασικό φορέα σκέψης και συλλογισμών**.

- Η γλώσσα λειτουργεί ως **μέσο πειθούς**.

- Ο γραπτός λόγος συνιστά βασικό μέσο διατήρησης του πνευματικού πολιτισμού ενός έθνους.

Κοινωνικός & πολιτικός τομέας: - Η γλώσσα και ειδικότερα η μέσω αυτής δυνατότητα του διαλόγου καθιστά εφικτή την **επικοινωνία**, και άρα τη γνωριμία μεταξύ ατόμων, επιτρέποντας έτσι την κοινωνικοποίησή τους.

- Η γλώσσα και ο διάλογος επιτρέπουν την διατύπωση απόψεων, αλλά και την **άσκηση κριτικού ελέγχου** στις αποφάσεις και τις δράσεις των πολιτικών. Προκύπτει, έτσι, η ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών, εφόσον κάθε πολίτης μπορεί να έχει ενεργό ρόλο στα πολιτικά πράγματα της χώρας. Πολιτικοποίηση.

Ψυχολογικός τομέας - Η γλώσσα καθιστά δυνατή την εξωτερίκευση των συναισθημάτων του ατόμου, επιτρέποντας τόσο την εμβάθυνση των ανθρώπινων σχέσεων όσο και την εκτόνωση των εσωτερικών εντάσεων.

- Η **έκφραση των συναισθημάτων** λειτουργεί κατά τρόπο θετικό στις ανθρώπινες σχέσεις, αλλά και στη γενικότερη συνύπαρξη των ατόμων, αφού καθιστά σαφές πως όλοι οι άνθρωποι -ανεξάρτητα

από το φύλο, τη θρησκεία ή τον τόπο διαμονής τους- έχουν παρόμοια συναισθήματα, και άρα παρόμοιες συναισθηματικές ανάγκες.

Επίλογος:

(διατύπωση προσωπικών εκτιμήσεων, υπόδειξη κατευθύνσεων)

Κλείνοντας την ομιλία μου, θα ήθελα να τονίσω τη σημασία της γλώσσας τόσο για την υπόσταση κάθε ατόμου όσο και για την εθνική ταυτότητα κάθε λαού. Παράλληλα θεωρώ αναγκαία την συνδρομή της Πολιτείας προκειμένου η καταστολή του προβλήματος να είναι εφικτή. Τέλος, ελπίζω πως όλοι μας θα φροντίσουμε να βελτιώσουμε τη γλώσσα μας με σύνεση και προσοχή. Έτσι και εμείς θα ωφεληθούμε και στη χώρα μας θα προσφέρουμε όλα εκείνα τα στοιχεία που διαμορφώνουν το κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΕΛΣΑ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΠΟΡΟΥΤΖΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ**